

Η Αγρότισσα μάνα στα παλιά χρόνια

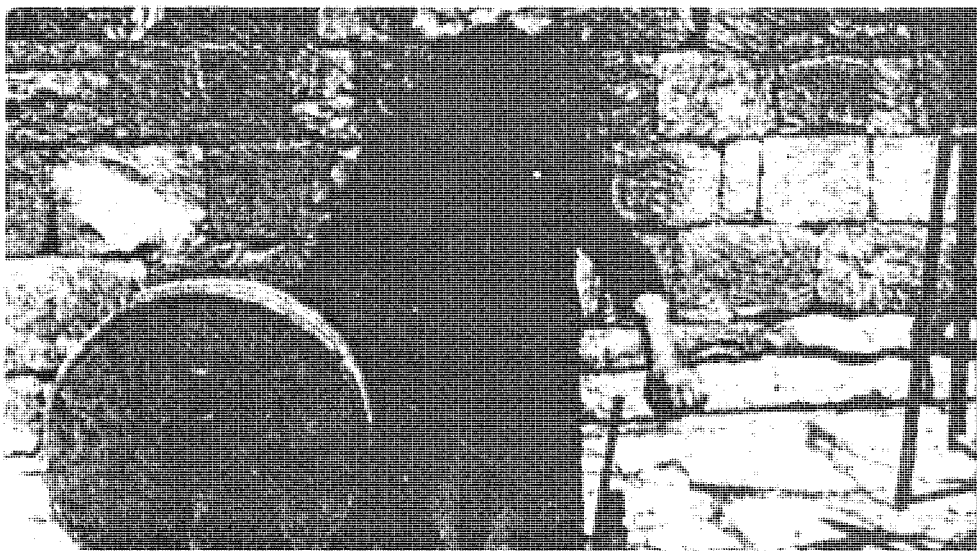
Με την ευκαιρία της σημερινής γιορτής της μάνας 16.5.97, θα αναφερθώ στην αγρότισσα μάνα και ηρωίδα στα παλιά χρόνια και σαν θεματοφύλακα των ηθών και εθίμων του λαού μας.

Αυτή η δουλεύτρα του βουνού και του κάμπου παρά τον καθημερινό κάματο της ζωής, παρά τους κόπους και τους μόχθους της βιοπάλης κρατά στα ροζιασμένα χέρια της την ευθύνη του σπιτιού, την ανατροφή και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών στις ρίζες της φυλής μας και στανάματα της Εκκλησίας και της πατρίδας, παρά τα λίγα κολλυβογράμματα που πήρε από το σχολείο του χωριού της.

Ξεκινά τις δουλειές της «χάραμα του φου», να στρώσει, να καθαρίσει, να ετοιμάσει τα παιδιά της για το σχολείο, να ταΐσει τα ζώα και τις όρνιθες, να συγγυρίσει το μοναδικό δωμάτιο, το λεγόμενο

Χριστάκης Σαββίδης

«μακ-ρυνάρι» το οποίο χρησιμοποιείται σαν υπνοδωμάτιο, μαγειρείο και εργαστήριο. Στο βάθος του εβολεύοντο τα οικιακά ζώα, μια αγελάδα ή ένα γαϊδούρι. Θα ποτίσει το λαχανόκηπο της αυλής και το μικρό ανθόκηπό της. Επίσης, θα ετοιμάσει το πρόγευμα του συζύγου της και θα μεριμνήσει για το μαγείρεμα του συζύγου της και θα μεριμνήσει για το μαγείρεμα του μεσημεριού και του δείπνου. Εάν χρειασθεί θα συνοδεύσει τον άντρα της στο χωράφι και θα το βοηθήσει στην καλλιέργεια, στο κλάδευμα, στην σπορά, στο θέρος, στο αλώνισμα και στη συλλογή των ελιών και των χαρουπιών, ανάλογα με την εποχή. Στην επιστροφή της θα μαζέψει ξηρά κλαδιά, θα τα φορτώσει στο ζώο ή πολλές φορές στον ώμο της και θα τα φέρει στο σπίτι για το προσάναμα της φωτιάς στη νιστιά ή στη σιερένια φουκού. Αυτή θα αλέσει στο

χειρομούλι τη λουβάνα, ρεβύθια, σιτάρι κ.λ.π. Αυτή θα ανάψει το φούρνο για να ψήσει τα ψωμιά και κουλούρια. Επίσης, θα ψήσει τα Χριστούγεννα τη γεννόπιτα και τη βασιλόπιτα.

Το Πάσχα θα ετομάσει τις φλαούνες και τα κόκκινα αυγά, διατηρώντας έτσι τα ήθη και τα έθιμα αυτούσια, όπως τα παρέλαβε από τους γονείς της τα μεταδίδει στα παιδιά της.

Εάν ο άντρας της εργάζεται στην πόλη ή σε μεταλλείο όλες οι δουλειές του σπιτιού πέφτουν πάνω στους ώμους της και τις εκτελεί υπομονετικά χωρίς γογγυσμούς και παράπονα. Τουναντίον, αισθάνεται βαθιά ικανοποίηση όταν βλέπει ότι όλα έχουν περάσει από τα δύο χέρια. Ξεκούραση γι' αυτή θα είναι να πάρει το σμιλί στο χέρι ή να καθήσει στη ραπτομηχανή για να ράψει ή και να επιδιορθώσει τα ρούχα της οικογένειας, ή να κεντήσει τα πλουμιστά σεντόνια και τραπεζομάνδηλα στον αργαλειό, τα προικιά της κόρης της.

Η αγρότισσα θα καλέσει τη γειτόνισσά της για να πιουν τον καφέ τους είτε στην αυλή του σπιτιού κάτω από το γιασεμί ή θα καθήσουν στο ξωπόρτι για κουβεντολόι. Τις Κυριακές και τις μεγάλες γιορτές θα πάει στην εκκλησία με τα παιδιά της για τη θεία λειτουργία. Επίσης μια - δυο φορές τη μέρα θα καπνίσει το σπίτι με το καπνιστήρι και φύλλα ελιάς, τα οποία άφησε στην εκκλησία για 40 μέρες, να εκκλησιαστούν. Πριν κοιμηθεί, θα κάμει το σταυρό της επικαλούμενη τη βοήθεια του Θεού.

Μια θλιβερή πτυχή της ζωής της αγρότισσάς μας είναι όταν με βαριά καρδιά λόγω φτώχειας και μεγάλης οικονο-

μικής ανάγκης αναγκασθεί να βάλει τη μικρή κόρη της υπηρέτρια σε σπίτι στην πόλη, για να μην τη βλέπει ξυπόλυτη και νηστική ή πάλιν να στείλει τον μικρό γιο της να μπει κάρφας (μαθητευόμενος) σε κανένα επάγγελμα για να μάθει μια τέχνη και σιγά-σιγά να βγάλει ένα μεροκάματο.

Και όμως η αγρότισσά μας έχει το κουράγιο στις γιορταστικές συγκεντρώσεις, εάν πρόκειται για γάμο ή για άλλες γιορτές και πανηγύρεις να φορέσει τα καλά της και να σύρει το χορό, τον αντικρουστό ή το συρτό, να τραγουδήσει τραγούδια ερωτικά, δίστιχα, τσιαττίσματα, με συνοδεία μουσικών οργάνων, βιολί, λαούτο, κιθάρα και να λάβει μέρος σε διάφορα παιχνίδια.

Σαν μάνα με στοργή θα αναθρέψει τα παιδιά της, θα τα μορφώσει για να τα δει «προκομένα» στο χωριό και στην κοινωνία. Θα φροντίσει να τα διαπαιδαγωγήσει και να τους κάμει «ανθρώπους» (χρηστούς και ενάρετους) να αγαπούν την Εκκλησία και την πατρίδα των, και να μείνουν στις ρίζες της φυλής μας βαθιά προσηλωμένοι.

Η αγρότισσά μας είναι η κιβωτός των εθνικών ιδανικών της πίστεως και της πατρίδας. Το έδειξε περίτρανα στον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959 που σαν νέα Σπαρτιάτισσα πολέμησε πλάι στους αγωνιστές σαν ηρωίδα και έφερε εις πέρας δύσκολες και επικίνδυνες αποστολές. Της αξίζει κάθε έπαινος, κάθε εγκώμιο. Της αξίζει ένας ανδριάντας που να φαντάζει μεγαλόπρεπα την αγρότισσα μάνα και ηρωίδα.